

Spotkanie nr 5 – Bank centralny a inne banki

styczeń 2014

Cele:

- przypomnienie wiadomości o banku centralnym, kursach walutowych oraz walucie euro
- pogłębienie wiedzy o historii pieniądza oraz bankowości centralnej na podstawie filmu edukacyjnego NBP
- poznanie nowych zabezpieczeń polskich banknotów, emitowanych od 2014 roku
- rozwijanie umiejętności rozpoznawania autentyczności polskich banknotów.

Potrzebne zasoby:

- Materiał pomocniczy nr 1 – „Układanka” – komplet pociętych kart dla każdej 3 – 5 osobowej grupy (w kopercie).
- Materiał pomocniczy nr 2, nr 3, nr 4, nr 5 - zadania dla uczestników – kopia dla pary uczestników/ małego zespołu
- komputer i rzutnik
- duże karty papieru, flamastry

Etapy spotkania:

1. Etap nr 1 – powtórzenie wiadomości o roli banku centralnego, kursach walutowych oraz euro: ćwiczenie pt. „Układanka” ok. 30 min.
2. Etap nr 2 - film edukacyjny NBP i TVP „Śladami pieniądza” cz. I pt. „Historia pieniądza” ok. 30 min.
3. Etap nr 3 – nowe zabezpieczenia polskich banknotów – około 1, 5 godz.
4. Etap nr 4 – film edukacyjny NBP i TVP „Śladami pieniądza” cz. I pt. „Historia banku centralnego” – czas: około 30 minut.

Przebieg spotkania:

5. Przywitaj uczestników i powiedz, że tematem spotkania będzie powtórzenie i uzupełnienie wiadomości na temat działalności banku centralnego i jego wpływu na nasze codzienne decyzje ekonomiczne. Zaznacz, że uczestnicy pogłębią wiedzę na temat historii pieniądza oraz poznają nowe zabezpieczenia polskich banknotów, które są wprowadzane przez NBP do obiegu od kwietnia 2014 roku.
6. Najpierw zaproponuj uczestnikom powtórzenie wiadomości, które zdobyli, uczestnicząc w kursie e-learningowym (moduł 5). Podziel uczestników na 4 – 5 małych grup i rozdaj każdej z nich kopertę z pociętymi uprzednio kartami do zadania nr 1 (wzory kart są zamieszczone w materiale pomocniczym nr 1) oraz polecenie do ćwiczenia. Poinformuj, że zadaniem grup będzie dopasowanie zapisanych na kartach pojęć do definicji i poprawne ułożenie par kart. Poproś przedstawicieli grup o odczytanie rozwiązań przez przedstawicieli grup. Sprawdzaj sposób wykonania zadania zgodnie z wzorem.
7. Następnie zaproponuj uczestnikom obejrzenie I części filmu edukacyjnego NBP i TVP „Śladami złotego” pt. „Pieniądz” (cz. I - od początku filmu do 17. minuty)
http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/banknoty_i_monety/sladamizloto.html
8. Przed obejrzeniem filmu możesz podzielić uczestników na małe grupy i rozdać tekst zadania nr 2. Po projekcji, w celu uporządkowania wiadomości przedstawionych w filmie, ochotnicy odpowiadają na pytania:
 - Co wiedzieli o historii pieniądza już wcześniej, a czego nowego się dowiedzieli z filmu?
 - Jakie przedmioty w przeszłości pełniły rolę pieniądza? (np. ziarno, ryż, herbata, sól)
 - Kiedy i gdzie pojawiły się pierwsze pieniądze kruszcowe? (m. in. starożytna Grecja – stop srebra i złota, Rzym – złote denary).
 - Na czym polega „psucie pieniądza”? (zmniejszanie zawartości kruszcu w monetach, obniżenie wartości nabywczej pieniądza)
 - Jakie były najstarsze polskie monety? (denary Bolesława Chrobrego XI w.)
 - Kiedy wprowadzono polskiego złotego? (na sejmie piotrkowskim w 1496)
 - Gdzie, kiedy i dlaczego ludzie zaczęli się posługiwać pieniądzem papierowym? (Chiny XII w. – wyczerpywanie się zasobów kruszcu).
9. Jeżeli projekcja wzbudzi zainteresowanie seniorów, możesz wyświetlić dodatkowo cz. II filmu „Śladami złotego”, poświęconą historii banków (od 17. do 32. minuty).

Jeśli nie dysponujesz już czasem, zachęć uczestników do zapoznania się z tą częścią filmu w domu.

10. Przypomnij uczestnikom, że omawiając w trakcie kursu e-learningowego zabezpieczenia polskich banknotów nauczyli się, jak sprawdzać, czy banknoty są autentyczne.
11. Przejdź na stronę internetową <http://nbp.pl/home.aspx?f=/bezpiecznypieniadze/main.html> , gdzie omówiono zabezpieczenia polskich banknotów dotychczasowej emisji. Zapytaj seniorów, czy chcieliby ponownie powtórzyć te informacje; jeśli tak, omów krótko procedurę czterech kroków, otwierając na pasku części „Dotknij”, „Popatrz”, „Przechyl”, „Sprawdź”. Możesz udostępnić seniorom adres strony internetowej i poprosić, by samodzielnie lub w parach, pracując przy komputerach, wykonali zadanie nr 3. Podsumowując ćwiczenie, zapytaj:
 - jakie czynności należy wykonać, sprawdzając autentyczność banknotów?
 - na jakie elementy banknotu należy zwrócić szczególną uwagę?
12. Powiedz uczestnikom, że zapoznają się teraz z nowymi zabezpieczeniami polskich banknotów. Poinformuj, że od kwietnia 2014 roku NBP będzie wprowadzał do obiegu banknoty 10 zł, 20 zł, 50 zł oraz 100 zł, które będą w niewielkim stopniu (głównie zabezpieczeniami) różniły się od dotychczasowej emisji. Podkreśl, że obecnie używane banknoty będą bezterminowo ważne - to bardzo istotna informacja. Zaznacz również, że nie będziemy mieć do czynienia z „wymianą pieniędzy” w jednym momencie, ale ze stopniowym wprowadzaniem nowych banknotów w ramach zasilania przez NBP banków w gotówkę, czy wymiany banknotów uszkodzonych lub zniszczonych.
13. Wyjaśnij ponownie, że sposoby sprawdzania autentyczności banknotów, które uczestnicy przypomnieli sobie poprzednio, nadal obowiązują w odniesieniu do obecnej emisji. Natomiast nowe zabezpieczenia są zaprezentowane dokładnie na stronie NBP w zakładce <http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/bezpiecznypieniadze/start.html>
14. Rozpocznij tę część zajęć od wyświetlenia filmiku NBP <http://www.youtube.com/watch?v=Ce02N0gZFDM> (na stronie http://nbp.pl/home.aspx?f=/aktualnosci/wiadomosci_2013/20130924_zmodernizowane_zabezpieczenia.html) - czyli od prezentacji wypowiedzi B. Jaroszek z Departamentu Emisyjno-Skarbcowego NBP (czas 8 min.) na temat zabezpieczeń banknotów. Możesz przerywać projekcję i kolejno zwracać uwagę seniorom na

różne zmodernizowane zabezpieczenia (m. in. wypukłości, znak wodny, druk obustronny, efekt kątowy, rozeta, mikrodruki).

15. Poleć teraz uczestnikom wykonanie zadania nr 4 – zapoznanie się z nowymi zabezpieczeniami banknotów. Rozdaj tekst zadania nr 4; poleć, by seniorzy, pracując przy komputerach w parach lub indywidualnie (zależnie od możliwości biblioteki) weszli na stronę NBP
<http://nbp.pl/home.aspx?f=/bezpieznepieniadze/start.html>
16. Poproś, by uczestnicy najpierw porównali wzory dotychczasowych i nowych banknotów na stronie
http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/bezpieznepieniadze/Wszystkie_banknoty.html,
po czym zapytaj, jak się zmieniły nowe banknoty w stosunku do dotychczasowych. Odpowiedzi uczestników mogą być bardzo ogólne (np. kolor, zabezpieczenia).
17. Poleć, by uczestnicy, nadal pracując przy komputerach, kolejno obejrżeli zabezpieczenia banknotów 10 zł, 2 zł, 50 zł, 100 zł. Podkreśl, że banknot 200 zł pozostaje bez zmian. Poproś, by uczestnicy zwrócili uwagę na wzbogacony znak wodny, nitkę zabezpieczającą, pas opalizujący, druk obustronny, efekt kątowy, mikrodruki.
18. W zależności od zainteresowań i potrzeb grupy możesz zaproponować dodatkowe zadanie nr 5. Podziel wtedy grupę na cztery zespoły i każdemu z nich przydziel jeden z banknotów (10 zł, 20 zł, 50 zł, 100 zł). Na podstawie informacji ze strony NBP zespół formułuje i zapisuje w dowolnej formie na karcie papieru najważniejsze nowe zabezpieczenia poszczególnych banknotów. (zadanie dodatkowe nr 5). Przedstawiciele zespołów omawiają wyniki pracy na forum grupy, a plakaty pozostają zawieszane na ścianach sali.
19. Podsumowując tę część zajęć zapisz na flipcharcie pytanie: Jak rozpoznać, czy banknot jest prawdziwy? Poproś ochotników o podawanie pomysłów. Wspólnie z grupą formułujcie najważniejsze zasady. Możesz posłużyć się materiałem dodatkowym dla prowadzącego (materiał pomocniczy nr 3).
20. Jeśli dysponujesz czasem, a uczestnicy potrzebują jeszcze utrwalenia wiadomości, omów ponownie w skrócie najważniejsze zmiany na podstawie filmiku NBP „Nowe zabezpieczenia polskich banknotów”
<http://www.youtube.com/watch?v=g8BkB8vfaA8>
21. Ostatni etap zajęć będzie poświęcony historii naszej bankowości centralnej. Wyświetl teraz trzecią część filmu NBP i TVP „Śladami złotego” (cz. III – „Bank centralny”: od min. 32,45 do końca filmu – łącznie ok. 20 min. projekcji)
http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/banknoty_i_monety/sladamizloto.html

22. Poproś uczestników o odpowiedzi na pytania:

- Gdzie i kiedy powstały pierwsze banki centralne, emitujące banknoty? (Szwecja 1668 r., Anglia - koniec XVII w.)
- Kiedy powołano pierwszy bank emisyjny na ziemiach polskich? (1828 r. Bank Polski)
- Dlaczego w pierwszych latach II Rzeczypospolitej wybuchła inflacja? (m. in. straty materialne, zniszczenia wojenne spowodowane I wojną światową, olbrzymie wydatki rządowe, zadłużenie państwa, pokrywanie deficytu budżetowego przez druk marek polskich, emisja pieniądza bez pokrycia, utrata wartości pieniądza)
- Kiedy utworzono w Polsce pierwszy narodowy bank centralny i wprowadzono złotego? (1924 – Bank Polski)
- Kiedy utworzono NBP? (1945)
- Z jakimi problemami musieli poradzić sobie reformatorzy polskiej gospodarki w latach 90 – tych XX wieku? (m. in. załamanie się gospodarki socjalistycznej, bankructwo państwa, zawieszenie spłat zadłużenia zagranicznego, niewymienialność złotego, ograniczenie roli banku centralnego, hiperinflacja, utrata wartości pieniądza).

23. Przeprowadź dyskusję na temat: Dlaczego Polacy mają obecnie zaufanie do złotego? W czym się ono wyraża? Poproś uczestników, by wskazali najważniejsze źródła zaufania obywateli do krajowego pieniądza (np. sprawnie działające instytucje finansowe, niezależny bank centralny, stabilność naszego systemu finansowego), którego wyrazem jest m. in. oszczędzanie w złotych.

24. Podsumowując spotkanie poproś uczestników, by podzielili się wrażeniami i spostrzeżeniami, dotyczącymi jego przebiegu. Czego się nauczyli w trakcie spotkania, jakie nowe informacje oraz umiejętności zdobyli? Jeśli uczestnikom spodobał się film edukacyjny NBP, po raz kolejny podaj adres strony NBP, na której jest dostępny.

25. Spotkanie nr 5 jest równocześnie ostatnim spotkaniem z cyklu „O finansach w bibliotece”. Porozmawiaj z uczestnikami na temat pozytywnych efektów projektu. Co im się szczególnie podobało, jakie korzyści odnieśli dzięki udziałowi w spotkaniach? Jaką wiedzę czy umiejętności wykorzystali już w życiu codziennym, w podejmowaniu decyzji finansowych? Czego jeszcze chcieliby się dowiedzieć w przyszłości na tematy związane z ekonomią czy finansami? Podziękuj wszystkim za zaangażowanie i aktywność w czasie zajęć.

Materiał pomocniczy nr 1

Zadania dla uczestników

Zadanie nr 1

Powtórzenie wiadomości o banku centralnym i walutach – układanka

Pracując w małej grupie zapoznajcie się z treścią kart, jakie otrzymaliście. Część kart zawiera pojęcia, związane z bankiem centralnym oraz walutami, a pozostała część zawiera definicje. Potem dopasujcie definicje do odpowiednich pojęć. Poprawnie ułóżcie pary kart oraz odczytajcie rozwiązania.

Zadanie nr 2

Obejrzyjcie I część filmu edukacyjnego NBP i TVP „Śladami złotego” pt. „Pieniądz” (od początku do 17. minuty)

http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/banknoty_i_monety/sladamizloteogo.html

Przygotujcie odpowiedzi na pytania, które przedstawię na forum grupy:

- Co wiedzieliście o historii pieniądza już wcześniej, a czego nowego się dowiedzieliście się, oglądając film?
- Jakie przedmioty w przeszłości pełniły rolę pieniądza?
- Kiedy pojawiły się pierwsze pieniądze kruszcowe?
- Na czym polega „psucie pieniądza”?
- Jakie były najstarsze polskie monety?
- Kiedy pojawił się polski złoty?
- Gdzie, kiedy i dlaczego ludzie zaczęli się posługiwać pieniądzem papierowym?

Zadanie nr 3

Przejdź na stronę internetową

<http://nbp.pl/home.aspx?f=/bezpiecznypieniadze/main.html> , gdzie omówiono zabezpieczenia polskich banknotów dotychczasowej emisji. Przypomnij sobie procedurę czterech kroków, otwierając na pasku części „Dotknij”, „Popatrz”, „Przechyl”, „Sprawdź”.

Następnie przygotuj odpowiedzi na pytania:

- jakie czynności należy wykonać, sprawdzając autentyczność banknotów?
- na jakie elementy banknotu należy zwrócić szczególną uwagę?

Zadanie nr 4

Zapoznajcie się z nowymi zabezpieczeniami polskich banknotów, wprowadzanymi przez NBP od kwietnia 2014.

1. Porównajcie wzory dotychczasowych i nowych banknotów; ustalcie, co się zmieniło w stosunku do dotychczasowej emisji.

http://nbp.pl/home.aspx?f=/bezpiecznpieniadze/Wszystkie_banknoty.html

2. Kolejno obejrzyjcie zmodernizowane zabezpieczenia banknotów 10 zł, 2 zł, 50 zł, 100 zł. na tej samej stronie internetowej

http://nbp.pl/home.aspx?f=/bezpiecznpieniadze/Wszystkie_banknoty.html

3. Sformułujcie kilka zasad rozpoznawania autentyczności polskich banknotów. Podajcie je na forum grupy w czasie rozmowy na temat: Jak rozpoznać, czy banknot jest prawdziwy?

Zadanie dodatkowe nr 5

Zadaniem Waszego zespołu jest wypisanie na karcie papieru rodzajów nowych zabezpieczeń banknotów:

Zespół nr 1 – banknot 10 zł

Zespół nr 2 – banknot 20 zł

Zespół nr 3 – banknot 50 zł

Zespół nr 4 – banknot 100 zł.

Wykorzystajcie informacje ze stron NBP, a następnie przedstawcie Wasze plakaty całej grupie.

Zadanie nr 6

Obejrzyjcie III część filmu edukacyjnego NBP i TVP „Śladami złotego” (od 32. minuty do końca filmu) pt. „Bank centralny”

http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/banknoty_i_monety/sladamizlotoego.html

Odpowiedzcie na pytania:

- Gdzie i kiedy powstały pierwsze banki centralne, emitujące banknoty?
- Kiedy powołano pierwszy bank emisyjny na ziemiach polskich?
- Dlaczego w pierwszych latach II Rzeczypospolitej wybuchła inflacja?

- Kiedy utworzono w Polsce pierwszy narodowy bank centralny i wprowadzono złotego?
- Kiedy utworzono NBP? (1945)
- Z jakimi problemami musieli poradzić sobie reformatorzy polskiej gospodarki w latach 90 – tych XX wieku?

Następnie przygotujcie się do dyskusji na temat: Dlaczego Polacy mają zaufanie do złotego? W czym się ono wyraża?

Materiał pomocniczy nr 2

Karty do zadania nr 1 dla uczestników

(do pocięcia – jeden komplet w kopercie dla jednej grupy)

Pojęcie	Definicja
Narodowy Bank Polski	polski bank centralny, którego najważniejszym zadaniem jest utrzymanie stabilnego poziomu cen, emisja polskiego pieniądza i utrzymanie stabilności systemu finansowego.
Inflacja	trwały wzrost przeciętnego poziomu cen towarów i usług w określonym czasie.
Wskaźnik CPI	wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych; główny wskaźnik inflacji w Polsce.
Nominalna stopa procentowa	oferowana przez bank stopa procentowa, ustalona bez uwzględnienia inflacji.
Realna stopa procentowa	oferowana przez bank stopa procentowa, pomniejszona o stopę inflacji.
Rada Polityki Pieniężnej	organ NBP, który ustala poziom podstawowych stóp procentowych w Polsce.
Kurs walutowy	cena jednej waluty (na przykład cena euro czy dolara), wyrażona w drugiej walucie (np. w złotych).
Aprecjacja waluty	umocnienie się waluty danego kraju.
Deprecjacja waluty	spadek wartości waluty danego kraju.

Strefa euro	obszar, na którym obowiązuje wspólna waluta euro.
Kryteria z Maastricht	warunki prawne i ekonomiczne, które państwo EU musi spełnić przed wprowadzeniem euro. Dotyczą one inflacji, stóp procentowych, deficytu budżetowego, długu publicznego oraz stabilnego kursu walutowego.
PKB	wartość wszystkich dóbr i usług finalnych wytworzonych w danym okresie na terenie danego obszaru.

Materiał pomocniczy nr 3 - dla prowadzącego

Podstawowe zasady rozpoznawania autentyczności banknotów:

1. Zapoznaj się z zabezpieczeniami autentycznych banknotów.
2. Zawsze sprawdzaj otrzymywane banknoty.
3. Przy ocenie autentyczności banknotu korzystaj z 4 prostych kroków: dotknij, popatrz, przechyl i sprawdź.
4. Sprawdzaj kilka zabezpieczeń.
5. Zachowaj ostrożność, jeśli banknot jest uszkodzony lub zniszczony.
6. W razie wątpliwości porównaj go z innym banknotem, co do którego masz pewność, że jest autentyczny.
7. W razie potrzeby udaj się do najbliższego banku, by sprawdzić autentyczność banknotu.
8. Pamiętaj, aby nie wprowadzać fałszywych znaków pieniężnych do obiegu.

Źródło: http://nbp.pl/home.aspx?f=/bezpiecznepieniadze/Wszystkie_banknoty.html